

zmíněných dvou teoriích. Stammler byl proniknut upřímnou snahou naléztí základní předpoklady, za nichž jest možná věda právní, hospodářská a sociologická. Pro zmíněný metodický synkretism se mu nepodařilo zjistiti formálně logické prvky myšlení právního ani hospodářského, protože nedovedl vůbec uspokojivě rozlišiti formu od obsahu. Přes to patří jeho dílo nejen mezi nejdůkladnější, nýbrž i mezi nejvýznamnější díla metodologická. Ozývají se v něm třeba v nejasné a dosti těžce srozumitelné podobě myšlenky, které v dnešní době opět zaměštnávají teoriiky právní a hospodářské a které přinesly oběma disciplínám jasně logicky formované noetické základy, bez nichž nelze vybudovati pravé vědy.

Zprávy

Osud Versaillské smlouvy. V Německu byl vydán dne 16. března 1935 zákon, jímž se zavádí branná povinnost a stanoví výše armády (36 divisí). Je to výslovné porušení předpisů V. části mírové smlouvy versaillské, jichž se Německo zavázalo dbáti. Čl. 160. zmíněné smlouvy povoluje Německu armádu o 10 divisích, v článku 173. pak se Německo zavázalo, že zruší bez časového omezení obecnou povinnost vojenskou a nahradí ji doplňováním armády dobrovolníky s povinností ke dvanáctileté nepřetržité službě. Je to porušení mezinárodního práva, jak je výslovně charakterisováno v předmluvě Úmluvy o společnosti národů, jejímž je Německo členem. Otevřeným porušením těchto smluvních závazků mezinárodních vzniká otázka, zdali se dne 21. října 1935, to jest po uplynutí dvou let od německého oznámení o vystoupení ze Společnosti národů, stane toto vystoupení právně účinným. Neboť článek 1. Úmluvy o společnosti národů stanoví, že »každý člen Společnosti může dvě léta po předchozím oznámení vystoupiti ze Společnosti p o d p o d m í n k o u, že splní do té doby všechny své mezinárodní závazky«. —ý.

Dr. JOSEF LUKÁŠ, sekční šéf ministerstva sociální péče, profesor České techniky v Praze a redaktor Právnicka, dožil se 17. března t. r. sedmdesátí let. Pochází z Obecnice u Příbramí. Po soudcovské praxi stal se úředníkem Zemského výboru českého, odkudž 1918 přestoupil do ministerstva sociální péče. Tak byl postaven v čelo odboru sociálního pojištění a v jeho rámci organisoval i Léčebný fond veřejných zaměstnanců. Z oboru sociálního pojištění publikoval i řadu článků a studií. Rok 1897 znamenal pro něho jednak habilitaci na České technice pro nauku o ochraně dělnictva a jednak vstup do redakce Právnicka, kdež vytrval až do předloňska. vr.

MAX HUSSAREK ZEMŘEL. 6. března 1935 zemřel nenadále dr. Max baron Hussarek, předposlední starorakouský ministerský předseda a honorární profesor práva církevního na universitě vídeňské. Poměrně brzo po svém vstupu do dráhy úřednické proslul Hussarek svými schopnostmi a dosáhl r. 1906 poměrně velmi mlád (narozen v Bratislavě 3. května 1865) hodnosti odborového přednosty. Na dráze akademické dosáhl veniae legendi r. 1893, profesury pak r. 1907. Jeho činnost vědecká byla věnována hlavně

právu konfesnímu, jež Hussarek zpracoval ve své výborné učebnici »Grundriss des Staatskirchenrechts«. (Lipsko 1899, II. vyd. 1908.) Silný zájem Hussarkův o tento obor právní ukazuje i jeho »Das Ehetrennungsrecht des allg. b. Gesetzbuch«, kterážto práce arci se dotýká i stránky církevněpolitické. Roku 1911 byl Hussarek povolán jako ministr kultu a vyučování do vlády Stürghovy. Politické působení v tomto úřadě nemohlo v osudné době válečné přinésti Hussarkovi nějakých úspěchů, naopak činily ho národy neněmecké zodpovědným za kulturní svůj útlak, jakkoliv Hussarek se se svým osobním politickým hlediskem značně lišil od německo-nacionálního kursu, v němž vláda Stürghova kráčela. Nové kritiky i se strany druhé (německo-nacionální) vynesla zesnulému jeho krátká činnost v čele vlády, kdy se r. 1918 měl podjati opožděného a nemožného úkolu federalisace říše na základě ryze etnickém.

Po převratě se věnoval Hussarek historii rakouského zákonodárství konfesního ve svých spisech »Die Verhandlung des Konkordats vom 18. August 1855« (Víděň 1922) a »Die Krise und die Lösung des Konkordats vom 18. August 1855« (Víděň 1932). Oba spisy, zpracované na základě materiálu z části neznámého, jsou nesporně stěžejním úvodem k studiu historie konkordátu z r. 1855 a jsou dokladem i značných zkušeností i nevšední znalostí literatury. Vyzdvihnouti sluší zde faktum, že Hussarek tak nekompromisní ve svých názorech státněpolitických i církevněpolitických, dovede zůstati objektivním stoupencem historické pravdy. Litovati sluší jen, že zůstává nedokončena a nevydána historie rakouského konfesního zákonodárství let sedmdesátých, na níž nebude snadno pracovati mladšímu pracovníku.

Dr. Wierer.

DO ČESKÉ AKADEMIE věd a umění byl zvolen jako mimořádný člen I. třídy (filosoficko-historicko-právnícké), řádný univerzitní profesor právnické fakulty Komenského university v Bratislavě JUDr. Karel Laštovka.

r.

POČET PRÁVNÍČEK V NĚMECKU v důsledku známých opatření značně poklesl. Statistika zaznamenává pokles 48%, jenž je velmi značný u porovnání s ostatními obory. Tak pokles posluchaček medicíny dosáhl jen 22% a pouze v oborech filologických dostal se pokles ještě větší (48 až 58%). Vysvětluje se to také tím, že za hitlerovského režimu nebude musí místa přistě žena ve státních úřadech. Samozřejmě i posluchačky práv musí prodělat předepsané »kursy« v příslušných pracovních táborech. Ča.

Z CELÉHO SVĚTA PRÁVNICKÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO. *Estonsko*: Nařízením ministerského předsedy byly rozpuštěny všechny politické strany a zakázáno utvoření nových. — *Francie*: Vláda se usnesla na zřízení dobrovolných pracovních táborů. — *Maďarsko*: Nařízením vlády byla stanovena povinnost přihlásiti všechny zásoby zlata; ústředna peněžních ústavů jest pak oprávněna odkoupiti je za oficiální kurs. — *Německo*: Zrušeny budou soudní prázdniny říšským zákonem. — Znovu bylo upraveno t. zv. finanční vyrovnání, t. j. podíl říše a zemí na veřejných příjmech a vydáních; zmenšeny budou přiděly zemím z daní, zejména z daně důchodové, korporační a obrátové. — Znovu budou zavedeny pracovní knížky; vystavovati je budou úřady práce. — Říšská vláda se usnesla na zákonu o snížení úrokové míry u veřejných dluhopisů. — *Polsko*: Připravuje se daňová reforma; úlevy v podobě daňových slev budou poskytovány těm, kdož daně platí včas; zemědělci budou moci část daní odpracovati při veřejných stavbách; — *Rakousko*: Snížen byl diskont na 4%. — *Rumunsko*: Podle nového bankovního zákona mají býti sloučeny všechny venkovské banky, jejichž základní kapitál činí méně než 10 mil. lei. — Ministerstvo zemědělství sestavilo komisi pro vypracování zákona o obilním monopolu. — *USA*: Petrolejářský průmysl byl prohlášen za veřejný průmysl a proto podroben vládnímu doзору. kč.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ. Vládní nař. č. 13 změnilo celní sazby na některé druhy obilí. — Ratifikace a přístupy k mezinárodním

úmluvám byly vyhlášeny pod čís. 14 (o transiitním přenosu elektrické energie), 16 (o svobodě transitu), 17 (o zjednodušení celních formalit), 18 (o cejchování vnitrozemských lodí), 19 (o uveřejňování celních tarifů), 21 (dodatkový protokol k obchodní úmluvě s Polskem), 27 (statut o režimu splavných cest mezinárodního významu — uznání práva států bez mořského pobřeží na vlnění), 28 (o vývozu kostí), 32 (o režimu námořních přístavů), 33 (o vývozu koží) a 35 (doplňkový protokol k dodatkové úmluvě k obchodní smlouvě s Itálií). — Pod čís. 15 vyhlášena mezinárodní úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě (o dopravních listinách a o odpovědnosti dopravců), pod čís. 34 pak mezinárodní úmluva upravující lov velryb (k lovu velryb je nyní zapotřebí povolení domácí vlády — pokud nejde o druhy, jejichž lov je vůbec zakázán; platnost úmluvy se vztahuje i na vody pobřežní a národní). — Vlád. nař. č. 20 prodloužilo platnost některých dovozních listů. — Čís. 26 je vyhláška ministra financí o platebním styku s Řeckem. — Nař. č. 29 zavádí další příspěvek do vyrovnávacího fondu mléčného pro zemi Českou (podle zákona čís. 109/1934). — Nař. č. 30 provádí zákon č. 250/1934 o umořování listin, nař. č. 31 pak mění puncovní zákon č. 2/1927. — Nař. č. 36 novelisuje ustanovení o reeskontním ústavu (zák. č. 49/1934) a nař. č. 37 prodlužuje právo vlády stanoviti nejvyšší úrokové sazby ze vkladů a zápůjček do konce roku 1936.

AKADEMIE PRO NĚMECKÉ PRÁVO konala v Berlíně několik schůzí, těšících se mezinárodní pozornosti. Na jedné z nich děkan právnické fakulty pařížské Sorbony, profesor de Vabres, navrhl zřízení mezinárodního soudního trestního dvora, jenž by byl příslušný pro delikty mezinárodního práva. Uskutečnění tohoto teoretického návrhu mělo by zásadní význam pro vývoj mezinárodního práva. Nešlo by tu ovšem o trestání pravých mezinárodních deliktů, jimiž jsou činy a opomenutí států, porušující mezinárodní právo ve vztahu k jinému státu. (Dosavadní právo mezinárodní nepřipouští trestání takových deliktů: rozhodnutí Stálého rozhodčího dvoru v Haagu 1913, jímž bylo odmítnuto uložiti Itálii pokutu 1 franku, ačkoli byla uznána vinnou mezinárodním deliktem. Ustanovení čl. 228 mírové smlouvy versailleské o potrestání německého císaře pro porušení zásad mezinárodní mravnosti a posvátné autority smluv je bez precedence, vztahuje se na jediný, konkrétní případ a nebude pravděpodobně nikdy provedeno.) Návrh by mohl býti uskutečnitelný pro přečiny spáchané jednotlivci (kteří nejsou reprezentanty státu) nikoli z vládního příkazu, pokud byly jimi porušeny předpisy mezinárodně smluvené nebo zvykové právo mezinárodní. Podle návrhu má jíti o přečiny padělání peněz, obchodu s omamnými jedy, otroky, ženami a dětmi, necudnými publikacemi, o přečiny terorismu a pirátství. Pouze poslední případ by mohl býti vyřízen cestou procesního práva, to jest stanovením příslušnosti mezinárodního soudu, kterou by byla nahrazena dosavadní příslušnost soudních orgánů státu piráta (příslušníka jiného státu) se zmocnivšího. V ostatních případech by bylo nutno stanoviti cestou mezinárodního práva i hmotné trestně právní předpisy. Trestné činy nedovoleného obchodu omamnými jedy, ženami a dětmi i necudnými publikacemi a činy penězokazectví mají totiž mezinárodní charakter jen potud, že je mezinárodním závazkem států příslušné úmluvy ratifikovavších trestati je na vlastním území podle vnitrostátních zákonů anebo provinilce vydati k povinnému potrestání státu, jehož je příslušníkem. Mezinárodní závazek stihati terorismus pak není dosud vůbec stanoven.

ROK DEVALVACE byl vzpomenut v denním tisku a zejména v projevu guvernéra Národní banky Dra Engliše. Byl to jeden z nejkrásnějších projevů poslední doby. Rok devalvace nepřinesl ani splnění přehnaných nadějí, ani přehnaných obav, nepřinesl ani absolutního vítězství ani absolutní porážky. Ceny nestouply, aspoň ne tak, jak se na jedné straně očekávalo. Je to vysvětlováno tím, že vzestup cen byl vyrovnán meziná-

rodním poklesem cen, který ještě v minulém roce trval. Na druhé straně se právem uvádí, že pro vzestup určitých cen, pokud k němu došlo, byly rozhodující motivy jiné než měnové. Zkrátka bohatost hospodářských jevů připouští, že každý může setrvatí při své pravdě a že tím, a to je hlavní — stanoviska zdánlivě nesmířitelná se sblížila. Projevilo se to krásně na valné hromadě Národní banky, kde byla všemi bez výjimky konstatována důvěra ve vedení Národní banky a zejména v jejího guvernéra. Jest nepopíratelnou zásluhou Englišovou, že se nespínily obavy z devalvačních následků, neboť dovedl-li si Engliš vybojovati provedení devalvace, dovedl si i uhájití svůj názor, že devalvace bude provedena jen v těch mezích, jaké jí určil, a že nebude jen počátkem nových měnových experimentů. To byla hlavní obava těch, kdo se proti devalvaci stavěli, kdo viděli, u koho nalézá devalvace nejnadšenějšího přijetí a kdo se dokonce obávali úspěchu devalvace, aby to nebyl důkaz pro otevřenou inflacionistů, že měnové experimenty možno vskutku prováděti beztrusně. Snad nikomu druhému nebyl by se zdařil tento boj na dvě fronty tak, jak jej vybojoval Engliš. Jak vynikající měrou se uplatnila autorita Englišova, nejlépe jest zřejmo z toho, že dnes, v době předvolební, tedy v době, kdy si málokterá politická strana ukládá rezervu, experiment měnový jest mimo diskusi. Ať již jsou jakékoliv názory o jednotlivých Englišových koncepcích, jedno jest jisto, že ve stabilisaci hospodářských poměrů měl obdivuhodně šťastnou ruku. Ačkoli málokteré opodření Englišovo nebylo odvážné a obešlo se bez vážných námitek, přece Engliš dovedl je provésti tak, že z nich vytěžil maximum prospěchu a minimum škody. Nebylo to snad stoprocentní splnění všech nadějí, ale nebylo to ani stoprocentní splnění všech obav, naopak pozitivní výsledky převyšovaly vždy nad výsledky negativními. To platí o devalvaci, ale to platí na př. i o soupisu a odvodu hodnot. Bylo to opatření, o němž bylo rozhodnuté v době, kdy mezinárodní poměry ukazovaly, že bude nutno sebrati veškerý síly, zejména ty, které hrozily při nějakém konfliktu státi se nedosažitelnými. Soupis a odvod vztahoval se na drahé kovy a hodnoty znějící na cizí měnu. Byl obligatorní, blížil se tedy velmi vyvlastnění. Jeho vlastní provedení přišlo do doby, kdy se zdálo, že již není potřebí mobilisovati tak ohromné prostředky, kdy naopak každé zvýšení mobility Národní banky bylo jen novým důvodem, aby se útočilo na její liberálnost, že je tu tolik peněz a přece se s nimi nic užitečného nedělá. Provádění soupisu i odvodu dalo se však klidně, rozumně, takže k trvalejšímu zneklidnění, které by mělo nějaké vážnější hospodářské následky, nedošlo, naopak zvýšil se zájem o státní papíry, který již před tím — a to je Englišova specialita — byl soustavně pěstován. Stalo se tak zejména zavedením bursovního lombardu, který měl splnití výhody požadovaných operací na volném trhu, aniž by uváděl Národní banku do nebezpečí, které v sobě operace na volném trhu za našich poměrů skrývají. Ani bursovní lombard nebyl bez nebezpečí, zejména, že bude spekulacně zneužit, ale prozatím i zde byla nalezena cesta, která vytěžila výhody a vyhnula se riziku. Jest jisto, že význam Englišův tkví v jeho originalitě, v jeho iniciativnosti a houževnatosti, bylo by ale nesprávně podceňovati jeho cit pro určité meze účelnosti, a hlavně jeho cílevědomost, že se nedá odvrátiti od vytčené dráhy, a jeho autoritu; že dovede nejen naléztí cestu, ale i o její správnost přesvědčiti.

L.

FINANCOVÁNÍ VÝVOZU věnuje se nyní zvýšená pozornost, právem, poněvadž není pochybnosti o tom, že překonání krise jest u nás v bezprostřední souvislosti s obnovou našeho vývozu.

Vládou byl předložen a parlamentem již schválen zákon zvyšující státní záruky za vývozní úvěry o 1 miliardu, tedy celkem na 1850 milionů. Vedle rozšíření ciferného byla možnost poskytovati státní záruky na vývozní úvěry rozšířena i na jiné úvěry dodavatelské, které bezprostředně úvěry vývozními nejsou, ale stejný účel sledují. To vše souvisí s financováním vývozu do Ruska. Rusové žádají, aby byl financován půjčkou,

kteřá by se Rusku poskytla. S naší strany se ovšem pokládá za vhodnější, bude-li úvěr poskytnut zdejšímu vývozci než Rusku jako dovozci. Rusům by ovšem velmi záleželo na tom, aby svůj požadavek u nás prosadili, ne snad proto, že by to byla pro ně ve styku s Československem tak značná výhoda, ale že by to byl praejudice pro ostatní státy. Patrně dojde ke kompromisu, že aspoň určitá část finančních prostředků bude se týkati ruského vývozu jako celku a jiná část bude poskytována na konkrétní vývoz individuálně. Podle dosavadního znění zákona nebylo by však možno použití státní záruky na úvěry, které nejsou vázány na konkrétní dodávku; proto byl zákon změněn. Zajímavé a účelné je také ustanovení, že státní záruka nabývá účinnosti i když nedojde se svolením ministerstva financí zcela nebo z části k dodávce. To znamená, že se mohou za dnešních nejistých poměrů vyskytnouti případy, že bude možno provést dodávku, ale k zaplacení jejímu že by nedošlo; pak ovšem dá ministerstvo financí přednost tomu, zaplatiti menší škodu, která vznikne z neuskutečnění vývozu, než aby platilo vývoz celý. Státní záruky za vývozní úvěry jsou jedním z mála opatření státní správy, která měla sto-procentní úspěch. Nevyskytl se dosud případ, že by došlo k uplatnění záruky. Příčina je v tom, že se záruky poskytují velmi obezřetně, věcně a hlavně beze všeho zřetele k politickým protekcím.

Podpoře vývozu má také sloužiti *přímé financování vývozu Národní bankou*. Stanovy Národní banky vyžadují zpravidla tři podpisů na obchodní směnce, aby ji Národní banka mohla eskontovati, a to při vývozu byl by to podpis tuzemského vývozce, zahraničního kupce a financujícího peněžního ústavu. Takovéto směnky eskontuje Národní banka za 3½%. Má-li se dostati tohoto levného eskontního úvěru přímo vývozci, bude nutno nahraditi třetí podpis. Podle stanov Národní banky může býti nahrazen zřetou cenných papírů. Za opatření této zástavy musil by vývozce ovšem také zaplatiti. Proto se jedná o to, aby záruku tuto převzal stát, který by za tím účelem deponoval u Národní banky na př. 300 milionů státních papírů k tomu účelu vydaných. Pamatuje se i na to, že nebude možno opatřiti ani druhý podpis, t. j., že cizozemský kupec odmítne směnku vystaviti. Pak ovšem by nezbývalo nic jiného, než aby druhý podpis poskytl některý veřejný úvěrní ústav. Směnka taková zůstává pak směnkou obchodní jediné svou povahou. Bude proto nutno tím přísněji tuto povahu zkoumati. Proto také má býti tato formální výjimka zpravidla omezena toliko na vývozní úvěry, limitována určitou částkou a má to býti opatření mimořádné a proto jen přechodné, které má normální vývozní úvěr toliko dočasně doplňovati, nikoli nahrazovati. Národní banka tu vychází průmyslu vstříc podobně, jako vyšla již dříve vstříc zemědělství (obilní listy), a berouc v úvahu mimořádné poměry, dočasně uvolňuje svou normální praxi. L.

AKCE VE PROSPĚCH ZÁKONA NA OCHRANU ROZHLASU PŘEDRUŠENÍM. Ministerstvo pošt a telegrafů připravilo již definitivní text osnovy zákona, kterým bude rozhlasový poslech chráněn před rušením různými elektrickými zařízeními a podobně. Osnova je právě předmětem meziministerského připomínkového řízení, které bude v nejbližších dnech skončeno a které podle předběžných zpráv dopadne jistě příznivě. Potom nebude již překážek, aby osnova byla v nejbližší době předložena parlamentu k schválení.

Rozhlasoví posluchači pamatují se jistě, že o podobném zákoně mluví se a píše již několik let a že bylo již mnoho schůzí, na kterých byly probírány nejrozmanitější návrhy a na kterých také byly často pronášeny hlasy nepříznivé. Dnes však je situace značně změněna: veřejnost je přesvědčena, že rozhlas přestal již dávno býti pouhou zábavou a hříčkou malého počtu lidí, nebo že by rozhlas byl luxusní vymožeností. Rozhlas stal se jedním z hlavních nástrojů a širitelů vzdělání, poučení a kultury v nejširším slova smyslu. Mimo to má ovšem stát sám na roz-

hlasu stále větší zájem, neboť rozhlas může být a také ve většině případů již skutečně je jedním z hlavních a nejpůsobivějších nástrojů státní suverenity a prostředkem, kterým může státní správa v kterékoliv době rychle a spolehlivě informovat občany a dávat jim pokyny. Je tedy dnešní prostředím, ve kterém se o uskutečnění zákona jedná, daleko příznivější než tomu bylo před několika lety.

Přes to bude nutno, aby zákonodární činitelé byli přesvědčeni o naprosté nutnosti a účelnosti chystaného zákona a aby viděli, že je to právním ohromně většinou všeho obyvательства. Proto budou uspořádány v různých městech ČSR, v nejbližší době veřejné manifestační projevy, při kterých odborníci vysvětlí celý problém a upozorní hlavně také na to, že chystaný zákon respektuje do krajní míry přání a námitky projevované od počátku z kruhů elektráren, výrobců elektrických aparátů, lékařů atd. atd. Podobné manifestace konaly se již v Brně, Košicích a v Praze.

Dr. Morávek.

NÁVRH ZÁKONA NA OCHRANU ROZHLASU PŘED RUŠENÍM ELEKTRICKÝMI ZAŘÍZENÍMI. Podle dosavadního právního stavu je ochrana poslechu rozhlasem před rušením elektrickými zařízeními nikoliv sice vyloučena, avšak subsumpce dotčené skutkové podstaty pod příslušná zákonná ustanovení není právě jednoduchá. Ochrana je dána ustanoveními §§ 364 I., 1295 Ia II obč. zák., jakož i předpisy obč. zákoníka na ochranu rušené držby; konečně i kdyby těchto ustanovení nebylo, soudce by byl povinen spor materiálně rozhodnouti podle přirozených zásad právních § 7 obč. zák. Jenže použití těchto ustanovení předpokládá soudce, jenž si jest jasně vědom svého imperia v rámci nadřazené zákonné normy, synthetičnosti a centr. analytičnosti soudů, jimiž se děje aplikace. Exegetická a sylogistická metoda nejvyššího soudu, která se tak smutně projevila v rozhodnutí ze dne 18. května 1933 č. j. R IV 184/33, kde nejvyšší soud — ovšem pro právo slovenské — otázku, zda jest zde dána ochrana, odpovídá záporně, zabránila tomuto soudu nahlédnouti pravý význam shora jmenovaných zák. ustanovení. — Proto se povděkem musíme uvítati, že ministerstvo pošt a telegrafů svým referentem vrch. odb. radou Drem A. Burdou vypracovalo návrh zákona na ochranu rozhlasu před rušením elektrickými zařízeními, jemuž, jakož i příslušné důvodové zprávě nelze upřít dobré zvládnutí látky a cílevědomé upravení zákonné.

Jádro tohoto návrhu zákona spočívá v §§ 1 a 2. Zde jsou stanoveny *povinnosti jednak výrobců a prodáváčů elektrických zařízení (§ 1), jednak provozovatelů takových zařízení (§ 2).* První jsou povinni elektrická zařízení vybavit na svůj náklad ochranným opatřením tak, aby radioelektrický příjem, prostředkováný řádně upraveným a náležitě udržovaným přijímacím zařízením, byl chráněn před rušením, které se šíří z rušících zařízení buď přímo prostorem nebo závadnými účinky, které jsou přiváděny elektrickou sítí, do níž jsou zapjaty takové přístroje spolu se síťovými radiovými přijímači. Druzí (t. j. provozovatelé elektrických zařízení) jsou povinni na svůj náklad pečovat, aby zařízení ta měla stále ochranné opatření proti rušení a aby ochranné opatření bylo udržováno v dobrém stavu; toto má postihnouti také již existující elektrická zařízení. Ovšem u těchto zařízení, tedy zařízení užívaných již v době, kdy zákon počne platiti, mají provozovatelé nésti sami náklad jen do 5% pořizovací ceny těchto zařízení vždy alespoň do 100 Kč včetně, ohledně vyššího nákladu mají se strany dohodnouti, a nedojde-li k dohodě, má rozhodnouti příslušné ředitelství pošt a telegrafů. Ovšem, kde rušením je vinen špatný stav neb špatná činnost elektrického zařízení, má celý náklad na odstranění rušení nésti provozovatel nebo držitel.

V §u 5 zná osnova řadu *dispensí* z uvedených povinností, čímž má být zajištěna žádoucí pružnost zákona. Tak ministerstvo pošt a telegrafů po slyšení zvláštní komise odborníků, jejíž složení je naznačeno v § 6 zák., může zprostiti povinnosti podle § 1 a 2 zák. ta elektrická zařízení, kde rušení radioelektrického příjmu nepřekročuje stupeň, který určí jme-

nované ministerstvo po slyšení této zvláštní komise, dále taková zařízení obecné důležitosti, u kterých by připojení ochranného opatření způsobilo nepřiměřené výdaje, neb u kterých by provedení ochranných opatření zmenšilo podstatně jejich výkonnost neb obecnou prospěšnost, a konečně zařízení, jejichž provozovatelé se zaváží, že jich budou uživatí tak, aby radioelektrický příjem nebyl rušen. Zvláštní úlevy mohou obdržeti též státní úřady, ústavy a podniky, jakož i veřejné ústavy a podniky zemské, okresní a obecní.

Vyšetřováním jednotlivých případů rušení mají býti pověřeny *telegrafní stavební úřady*, jimž se přiznává řada oprávnění tak značného rázu, že by snad se doporučovalo určité omezení. Tyto telegrafní stavební úřady dostávají zde zejména právo vstupovati do příslušných místností, konati tam prohlídky; rovněž mohou vstupovati na pozemky a do budov sousedících s nemovitými povinnostními subjekty podle §§ 1 a 2 zák. Náklady spojené s touto činností *zásadně* ponese poštovní a telegrafní správa ze svého.

Sankce na přestupky proti ustanovením navrhovaného zákona obsahuje § 8. Tato sankce je svěřena okresním úřadům, jež však mohou zakročiti jen na návrh příslušného ředitelství pošt a telegrafů a pozůstává v pokutě od 200 do 1000 Kč, při nedobytnosti ve vězení od 2—14 dnů; při opakování je možno uložití pokutu až do 10.000 Kč, nebo při nedobytnosti vězení do 3 měsíců.

Budiž ještě upozorněno na předpis 2. odst. § 1 zák., že ministerstvo pošt a telegrafů může naříditi, aby elektrická zařízení byla opatřena *značkou*, která by zřetelně upozorňovala, zda taková zařízení jsou či nejsou opatřena náležitě účinnou ochranou proti rušení, dále na § 3, podle něhož jmenované ministerstvo může v dohodě s ministerstvem veřejných prací naříditi povinný *soupis* elektrických zařízení a na § 4, jenž definuje *pojem elektrického zařízení*; elektrickým zařízením míní se veškeré stroje, přístroje, vedení a k nim náležející příslušenství, kterými se buď vyrábí nebo vede elektrina, nebo které při své činnosti elektriny užívají.

Konečně budiž ještě zjištěn určitý nesouhlas mezi názvem návrhu zákona a jeho obsahem. V názvu zákona mluví se jen o ochraně *rozhlasu*, v jednotlivých ustanoveních však o ochraně *radioelektrického příjmu vůbec*, tedy též o ochraně přijímání radiotelegrafie.

Doc. Dr. Vladimír Kubeš.

REFORMA PRÁVNICKÉHO STUDIA V NĚMECKU. Letošním letním semestrem počínajíc bude pro všechny právnické fakulty v Německu platiti nový, jednotný studijní řád, odlišný v mnohém od dosavadních, každou universitou zvláště a samostatně upravených studijních řádů. Před zevrubnějším jeho popsáním stojí za zmínku, že i časové rozdělení semestrů bude na všech fakultách německých universit jednotně změněno: zimní semestr začne již 15. září (dosud 1. listopadu) a skončí 15. prosince; vánoční prázdniny se sloučí s pololetními, takže letní semestr započne 15. ledna a potrvá do 15. dubna (dosud letní semestr začínal vždy až po velikonocích); velkých prázdnin bude využito k výcviku studentů i studentek v pracovních táborech.

Právnické studium jest rozvrženo na dobu 8 semestrů, poslední dva jsou však již vyplněny přípravou k závěrečné zkoušce (Referendarprüfung), o jejíž nové úpravě se v poslední době také již jedná. Přednášky nejsou již rozděleny podle jednotlivých práv (občanské, obchodní, trestní, finanční atd.), nýbrž jsou seřazeny do 9 cyklů tak, že v každém semestru se probírá zpravidla jedna přednáška z každého cyklu. Tyto cykly mají každý své označení: Dějiny, národ, stavy, stát, právní styk, právní ochrana, právo mimostátní, právní filosofie, národní hospodářství pro právníky. V těchto cyklech rozplynuly z velké části jednotlivé, dosud podle přímo železného systému traktované výklady německého obč. zákoníka (BGB). Nezaniklo římské právo, ač byly zde vážné obavy o jeho osud. Zůstalo mu místo v rámci přednášky, určené t. zv. antickým právním

dějinám (antike Rechtsgeschichte). Bylo však položeno nikoliv na počátek studia, nýbrž až do pátého semestru, čímž byl značně zmenšen pedagogický význam, jež studium římského práva nesporně v sobě chová.

Stručný přehled přednášek, jak jsou upraveny pro jednotlivé semestry, přináší mnoho nového a jest po všech stránkách velmi zajímavý. Tak v *prvním* semestru se přednáší: právo německé (t. j. jako úvod do studia práv) 2 hod., národ a stát (t. j. hlavně právo ústavní) 1—2 hod., praehistorie (Vorgeschichte) 1—2 hod., germánské právní dějiny 4—6 hod. (mimo to ještě seminární cvičení 1 hod.), nauka o t. zv. Sippe 1 hod., právo rodinné 8 hod. a 1—2 hod. seminář, německý život hospodářský 2 hod.

Přednášky *druhého* semestru jsou v mnohém výrazem nových poměrů v Německu. Tak vidíme v seznamu přednášek pro tento běh dvouhodinovou přednášku o národě a rase, stejně o novém zákoně o dědičných dvorech (pod názvem »Sedlák«), o nejnovějších politických dějinách (3—4 hod.), o dějinách ústavy nové doby (3 hod.), přednášku »smlouva a bezpráví« (4 hod. a 2 hod. seminář) a konečně tříhodinová přednáška z národního hospodářství.

Třetí semestr je věnován právu ústavnímu (4 hod. a 2 hod. semin.), právu trestnímu (6 hod. a 2 hod. semin.), přednášce o půdě, t. j. o právu k věcem nemovitým — 3 hod., o zboží a penězích (tedy o movitostech, o úvěru a o valné části obchodního práva — 4 hod. a 2 hod. semin.) a konečně 4 hodinami národohospodářské politiky (2 hod. seminář).

Ve *čtvrtém* semestru se vykládá právo správní (5 hod. a 2 hod. semin.), trestní řízení (3 hod.), rodinné právo majetkové (2 hod.); dvouhodinová přednáška je věnována právu autorskému (t. zv. duševní tvorění — geistiges Schaffen), stejná obchodům a živnostem, dále také výkladům o obchodněprávních společnostech a konečně tolikéž i nauce o hospodářském podnikání.

Nejpestřejším — pokud jde o obory přednášek — je semestr *pátý*, v němž především, jak bylo již poznamenáno, je určena pětihodinová přednáška (a 2 hod. semin.) právním dějinám antickým, vedle ní stojí přednáška o civilním procese (4 hod.), o cenných papírech (2 hod.), o právu pracovním (3 hod. — přednáška je nazvána prostě »Dělník«), o podnikání (2 hod.). Další přednášky se vztahují na právo mezinárodní (2 hod.) — jeho význam tedy není ani v systému univerzitního studia zdůrazněn), a na právo a vědu finanční (dohromady 4 hod.); obě poslední přednášky nejsou doplňovány seminárními cvičeními.

Šestý semestr je poslední semestr vyhrazený ještě přednáškám, z nichž nejdůležitější místo mají výklady o dějinách soukromého práva nové doby (4 hod.), o právu církevním (2—4 hod.), o exekucním právu (2 hod.), o mezinárodním právu soukromém (1—2 hod.) a konečně o právní a státní filosofii. Již tento semestr obsahuje cvičení pro pokročilé, kursy klausurní a repetitoria. *Sedmý* a *osmý* semestr je této přípravné práci pro zkoušku věnován výhradně.

Cíl této reformy je dosti průzračný: právník nového Německa musí býti důkladně vychován a prochnut ideami nového režimu a současně ovládati i jeho právní stránku a dosáhnouti takové erudice právní, aby k jeho další výstavbě mohl platně svými znalostmi přispěti.

Dr. Josef Klíma.

POLITICKÉ BLOKY EVROPSKÝCH STÁTŮ A MAĎARSKO. Na toto thema přednášel na schůzce brněnské skupiny Rencontre des jeunes françaises et tchécoslovaque (to je sdružení mladých propagátorů francouzsko-československé vzájemnosti, vydávající v Paříži časopis téhož jména) bývalý poslanec starého uherského sněmu, bývalý státní tajemník a nyní profesor národního hospodářství na universitě v Budapešti, Dr. Elemér Hantos. Dr. Hantos v poutavém výkladu vylíčil vývoj evropské politiky k četným regionálním úmluvám. Počet regionálních paktů je stále větší a mluví se už o jakési paktomanii. Tím vznikají otázky příčin tohoto

vývoje, významu a souvislosti těchto úmluv. K postihnutí celé vývojové linie je třeba se vrátit až do prvních let po světové válce. Tehdy jako reakce na různé dřívější konference a kongresy byla vytvořena Společnost národů. Věřilo se v nový mezinárodní pořádek, který měl být organisován shora. S počátku se tento směr slibně vyvíjel a vrcholem tohoto vývoje je světová hospodářská konference v Ženevě r. 1927, jíž se zúčastnily všechny civilisované státy světa. Doba však už měla v sobě latentní zárodky krise, které se staly za dva roky prudce virulentními. Krach na new-yorské burse 1929 byl prvním ukazatelem, že hospodářský organismus podlehl. Snahy, organisovati světový pořádek shora, ztroskotávají a posledním nezdařeným pokusem byla londýnská světová hospodářská konference 1933. Od té doby uzrálo přesvědčení, že organisace shora je nemožná, poněvadž není způsobilých a životaschopných orgánů. Londýnská konference skončila naprostým fiaskem, avšak právě poznání o nutnosti jiného postupu bylo jejím kladem. Již se uznává, že ani světové, ani evropské hospodářství není možné naráz a jednotně uspořádati, nýbrž že je třeba jíti cestou regionálních úmluv, kde nic nestojí v cestě, aby nebyly později přetvořeny na úmluvu všeobecnou. Mussoliniho Pakt čtyř, systém paktů sovětského svazu, Východní pakt jsou příklady pokusů o regionální politické bloky.

Tyto politické paktů mají své předchůdce v hospodářských ujednáních v Altawě, Oslo, Ouchy. Běží o pokusy o obnovu mezinárodního obchodu "pomocí regionálních úmluv s vyloučením doložky o nevýsostných výhodách. Altawská úmluva a její výsledky v rámci britského imperia potvrdily správnost této cesty a tak počal regionálními úmluvami přirozený proces organisace nového pořádku zdola, které jedině může vésti k zlepšení hospodářských poměrů. Ve východní části Evropy zakotvila myšlenka hospodářských regionálních úmluv tím, že v únoru 1933 došlo v Ženevě k podpisu organizačního paktu Malé dohody. Druhým regionálním paktům byl Balkánský pakt, k němuž došlo v únoru 1934 mezi Jugoslavií, Tureckem, Reckem a Rumunskem. Tak byl ujednán v březnu 1934 v Římě mezi Itálií, Rakouskem a Maďarskem regionální pakt, zvaný Římský pakt Tří, jehož cílem je napomáhati obnově volných hosp. styků místo dnešních autarkních snah. Řadu regionálních paktů uzavírá v září 1934 v Rize podepsaný Baltický pakt, jehož smluvníky jsou: Estonsko, Lotyšsko a Litva. A ještě krátce po úmluvách v Rize sešli se k poradě zahraniční ministři Švédska, Norska a Finska ve Štokholmu a jednali o užší hospodářské spolupráci svých států. Zatím co v těchto případech byly rozhodnuty jen momenty hospodářské, nebylo tomu tak v jižní a východní Evropě. Zde většinou byly primérní zájmy politické. Pro pevnost bloku je ovšem lepší, jsou-li zájmy politické shodné s hospodářskými. Avšak fakt, že politický spolek je základem hospodářských skupin, má také své stinné stránky. Jestliže se totiž malé a střední státy seskupují kolem těch neb oněch velmocí, nevede to, jak nás učí dějiny, k jejich sblížení, nýbrž rivalita patronů zostřuje protivy i mezi chráněnci a bylo by klamným domnívati se, že se sblíží samy od sebe. Mír mezi sousedními národy není stavem docela samozřejmým a přirozeným, nýbrž musí býti založen, tvořen.

Pokus, dáti do pořádku hospodářství pomocí politiky, se nepodařil. Je tudíž třeba pokoušeti se přemoci politiku hospodářstvím a tvořiti volnější a jistější atmosféru pomocí hospodářských dohod. Regionální myšlenka je myšlenkou především hospodářskou a ne politickou. Je reakcí na autarkní politiku a má vytvořiti opět rozsáhlejší pole hospodářské činnosti. Větší hospodářské oblasti potřebují zvláště státy v Podunají. Dunajská oblast byla předmětem dvojí zájmové sféry, francouzské a italské. Dohodou francouzsko-italskou byla však tato věc škodlivé rivalita petrifikována a proto právě zvláště nyní je čas a příležitost k dohodám, když Hospodářská Malá dohoda i Římský pakt Tří jsou útvary hospodářsky nepřirozené. Trhy Italie, Maďarska a Rakouska jsou pro RČS dů-

ležitejší než trhy Rumunska a Jugoslaviie. Problém dunajský bude rozřešen, dohodne-li se Maďarsko s Československem. K dohodě musí jednou dojít. Čím dříve, tím lépe. Je třeba ochoty a smířlivosti. Národy rychleji zapomínají a odpouštějí než jednotlivci, avšak byly-li příliš raněny, je třeba jim pomoci v léčení. Není trvale možno odpírati si vzájemnou pomoc na cestě k míru a blahobytu.

Shromáždění odměnilo vývodů Dr. Hantose potleskem, avšak v debatě ukázala se *kritika* jeho stanoviska.

DVE PREDNÁŠKY DOC. DR. KNAPPKA. V cyklu prednášok o historii Slovenska poriadaných Osvätovým Sväzom pre Slovensko a Extenziou University Komenského — v rámci ktorého prednášali prof. dr. Eisner a doc. dr. Ondrouch o slovenskom praveku a prof. dr. Chaloupecký o historii stredovekého Slovenska — doc. dr. Knappek podal vo svojej prednáške o cirkevnej organizácii Slovenska v stredoveku obraz počiatkov kresťanstva a cirkevného sriadenia na našom území v Ríši Veľkomoravskej i pozdejších jeho peripateiach po včlenení do štátu sv. Štefana. Knappek osvetlil niektoré detaille v svetle celkom novom, hlavne čo do príčin pápežského povolenia a potom zas zakázania liturgie slovanskej. Tiež osobnosť Svätopluka predstavil v novom zobrazení a pripísal mu iný zástoj v osudoch slovanského obradu, než sme si mohli predstaviť na základe dosavadného učenia, ktoré tento problém dosiaľ nevyzdvihlo. — Prejdúc na kristianizačnú činnosť sv. Štefana poprel možnosť, žeby sám bol založil hneď desať biskupstiev (maď. historio-grafia = maď. tradícia) a zdôraznil shodu s organizačnými formami v iných štátoch. (Prednáška vyjde v publikáciách Extensie Univ. Komenského.)

Dňa 14. marca t. r. mal doc. dr. Knappek svoju vstupnú prednášku o pomere cirkve a štátu. Podal v nej letný prehľad celkového vývoja a vymedzil obsah jednotlivých cirkevne-politických sústav od najstaršej doby až po dnešné časy. V Knappkovom podaní vývojová línia javí sa ako ponáhly postup od počiatocnej úplnej jednoty cez postupné odlišovanie a prípadnú koordináciu cirkve a štátu k snahám o úplnú odluku. V úvodných slovách upodoval na potrebu užšieho a vrelšieho vzťahu slovenskej verejnosti k jedinému vysokému učilišťa na Slovensku a vytýkal nedostatok obetavého záujmu mladých absolventov Slovákov o vedeckú prácu. V tom vidí takmer jedinú príčinu pomalého vzrastu počtu vedeckých pracovníkov slovenských —by.

Z MASARYKOVY SOCIOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI. Masarykova sociologická spoločnosť v Praze konala dne 29. března 1935 svou řádnou valnou hromadu v zasedací síni ministerstva sociální péče. Z jednatelské zprávy vyjímáme: V uplynulém správním roce pořádala Masarykova sociologická společnost tyto přednášky:

Dne 23. dubna 1934 (spolu s Akademickým Odborem) přednášku Dr. Bruna Zwickera na téma »Sociologie práce«.

Dne 17. května 1934 uspořádala Masarykova sociologická společnost spolu se Sociálním ústavem přednášku k oslavě 50. narozenin min. zahraničních věcí Dr. Beneše, při které přednášel Dr. Chalupný na téma »E. Beneš jako sociolog« a ministr Zd. Fierlinger »E. Beneš jako státník a politik a sociální hlediska jeho politiky.«

Dne 6. prosince 1934 konala se přednáška Dr. Ant. Uhlíře na téma »Sociologická soustava francouzská«.

Spolu se Sociálním ústavem uspořádala Masarykova sociologická společnost cyklus přednášek na téma »Jak postoupila myšlenka hospodářského plánování u nás a v cizině«. Spolu s Filosofickou jednotou uspořádala Masarykova sociologická společnost dne 31. ledna 1935 přednášku prof. Lucien Lévy-Brihla na téma »Les rapports de la science pure et de la science appliquée«. Dne 14. února 1935 přednášel v Masarykově sociologické společnosti doc. Dr. J. J. Fischer »O korporativním státě«.

Pro měsíc únor a březen r. 1935 připravila Masarykova sociologická společnost spolu se Sociálním ústavem cyklus přednášek na téma »Hospodářská krise a studovaná inteligence«. Na vyzvání prof. Dr. J. Šusty, československého zástupce v »Mezinárodní konfederaci duševních pracovníků«, podala Masarykova sociologická společnost spolu se Svobodnou školou politických nauk v dubnu 1934 návrh československé resoluce o spolupráci sociálních věd. Návrh byl vypracován doc. Dr. J. Mertlem a předložen v letním zasedání konfederace prof. Dr. Šustou jako oficiální československý návrh. Podle sdělení prof. Dr. Šusty byl československý návrh uznán za nejvhodnější podklad pro další práce a byl proto publikován ve věstníku Mezinárodní konfederace duševních pracovníků. K námětu Dr. A. Uhlíře na uspořádání Slovanského sjezdu sociologického usnesl se výbor Masarykovy sociologické společnosti vyzvati p. navrhovatele, aby o svém návrhu jednal s odborníky v sociologii, které mu označil. Ii dvou přípravných schůzích těchto odborníků byla v zásadě myšlenka uspořádání slovanského kongresu sociologického přijata a byl ustaven prozatímní přípravný výbor tohoto kongresu s Dr. Uhlířem jako předsedou a prof. Smetánkou jako jednatelem. Na výborové schůzi dne 15. listopadu 1934 bylo usneseno na návrh doc. Dr. J. L. Fischera vydati slavnostní »Sborník československé sociologie« u příležitosti 10letého trvání Masarykovy sociologické společnosti, který by obsahoval reprezentativní články československých sociologů z oboru jejich vlastní činnosti, jakož i bibliografický přehled československé sociologie. Redakcí sborníku byl pověřen celý výbor Masarykovy sociologické společnosti, který vyzval řadu sociologických pracovníků k příspěví do sborníku. Ve dnech 28. ledna až 3. února 1935 dlel návštěvou v Praze dopisující člen Masarykovy sociologické společnosti prof. Lucien Lévy Brühl, k jehož počtě uspořádal výbor Masarykovy sociologické společnosti spolu s Filosofickou jednotou diner ve Společenském klubu za účasti ministra Dr. Beneše. Kromě toho uspořádala Masarykova sociologická společnost spolu s Filosofickou jednotou přednášku prof. Lévy Brühla, o které byla již výše zmínka. Během tohoto správního roku nebyl přijat žádný nový člen řádný, mimořádných členů bylo přijato 9 (z nich 7 členů Akademického odboru). Pro dopisující členy (zahraníční) byly vyhotoveny speciální diplomy v grafické úpravě, provedené tiskárnou Orbis a byly až dosud odeslány 60 dopisujícím členům. Z řad dopisujících členů došlo mnoho děkovních odpovědí za udělení diplomu Masarykovy sociologické společnosti.

Akademický odbor Masarykovy sociologické společnosti uspořádal v uplynulém správním roce šest přednášek. Dne 6. března 1934 byla přednáška Dr. O. Preče »O sociologických základech literatury«, dne 23. dubna přednášel Dr. B. Zwicker na thema »Sociologie práce«, dne 3. května 1934 přednášela Dr. A. Pospíšilová »O sociologických názorech Březinových«, dne 25. května 1934 dipl. sc. pol. L. Jehl »O novinách a jejich čtenářích«. Poprázdninová činnost byla zahájena informační přednáškou Ph. C. J. Šímy »Sociologie v moderním životě«, dne 10. listopadu 1934. Dále přednášel dne 27. XI. 1934 docent Dr. J. Mertl na thema »Soustředování politické moci v moderním státě«. Přednášku Dr. Preče a Dr. Zwickera pořádal akademický odbor spolu s Masarykovou sociologickou společností a informační přednášku Ph. C. J. Šímy spolu s Kulturním odborem Ústředního Svazu studentského. Dr. Jindřich.

REDAKČNÍ. Kol. místní redaktor bratislavský Dr. Ludevít Knappek se habilitoval a byl potvrzen pro obor církevního práva na právnické fakultě Komenského university v Bratislavě. Doc. Knappek stojí v čele bratislavské redakce vlastně od jejích počátků a je prvním docentem z řad slovenských členů naší redakce. Gratulujeme! vr.